

414.

Na osnovu člana 43 stav 5 i člana 38 stav 13 Zakona o klimatskim promjenama ("Službeni list CG", broj 149/25), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera donijelo je

PRAVILNIK

O BLIŽIM USLOVIMA U POGLEDU UPRAVLJANJA, KONTROLE I EVIDENCIJE PODATAKA O EMISIJAMA GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE

("Službeni list Crne Gore", br. 021/26 od 19.02.2026)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi u pogledu upravljanja, kontrole i evidencije podataka o emisijama gasova sa efektom staklene bašte, koje treba da ispunjava operator stacionarnog postrojenja, regulisani subjekat, operator vazduhoplova i brodarsko društvo.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) aktivnosti protoka podataka su aktivnosti povezane sa prikupljanjem, obradom i rukovanjem podacima koji su potrebni za pripremanje izvještaja o emisijama gasova sa efektom staklene bašte;
- 2) inherentni rizik je podložnost nekog parametra u godišnjem izvještaju o emisijama pogrešnim iskazima koji mogu biti materijalne greške, pojedinačno ili kada se saberu sa drugim pogrešnim iskazima, prije nego što se uzme u obzir efekat bilo kojih povezanih kontrolnih aktivnosti;
- 3) kontrolni rizik je podložnost nekog parametra u godišnjem izvještaju o emisijama pogrešnim iskazima koji mogu biti materijalne greške, pojedinačno ili kada se saberu sa drugim pogrešnim iskazima, a koji kontrolni sistem nije spriječio ili detektovao i ispravio na vrijeme;
- 4) posredni podaci su godišnje vrijednosti koje su empirijski potvrđene ili su izvedene iz prihvaćenih izvora, a koje operator ili regulisani subjekat koristi umjesto podataka o djelatnosti, količina otpremljenog goriva ili faktora proračuna kako bi obezbijedio potpuno izvještavanje kada na osnovu propisane metodologije praćenja nije moguće proizvesti sve potrebne faktore proračuna, podatke o djelatnosti ili količini otpremljenog goriva.

Upravljanje podacima

Član 3

Operator stacionarnog postrojenja, regulisani subjekat, operator vazduhoplova ili brodarsko društvo uspostavlja, dokumentuje, sprovodi i održava pisane postupke za upravljanje protokom podataka i kontrolu kvaliteta podataka pri praćenju i izvještavanju o emisijama gasova sa efektom staklene bašte i obezbjeđuje da godišnji izvještaji o emisijama, nastali sprovođenjem tih postupaka, ne sadrže pogrešno prikazane podatke i da su usklađeni sa planom praćenja i ovim pravilnikom.

Postupak za upravljanje protokom podataka u planu praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu; plan praćenja) obuhvata:

- naziv postupka;
- sljedljive reference za taj postupak, koje se mogu provjeriti;
- identifikaciju radnog mjesta lica ili odjeljenja koje sprovodi postupak ili njime upravlja ili proizvodi podatke značajne za njegovo sprovođenje;
- kratak opis postupka kojim se omogućava operateru, regulisanom subjektu, organu uprave ili verifikatoru da razumije ključne parametre i izvršene radnje;
- lokaciju na kojoj se čuva relevantna evidencija i druge informacije;
- ime korišćenog elektronskog sistema, gdje je to primjenljivo;

- listu EN standarda i drugih standarda, gdje je to relevantno;
- identifikaciju primarnih izvora emisija.

Takođe je neophodno opisati;

- svaki korak u protoku podataka od ulaznih podataka do obračunatih godišnjih emisija i efekata vazduhoplovstva koji nijesu povezani sa emisijama ugljen-dioksida, kojim se predstavlja faza i interakcija protoka podataka, uključujući relevantne formule i korake preduzete sa ciljem agregiranja podataka;
- relevantne korake obrade podataka za svaku aktivnost protoka podataka, uključujući formule i podatke korišćene za utvrđivanje emisija,
- relevantne sisteme korišćene za elektronsku obradu i čuvanje podataka i interakcije između takvih sistema i drugih inputa, uključujući i ručni unos podataka;
- način na koji se bilježe ishodi, odnosno rezultati aktivnosti protoka podataka.

Kontrola podataka

Član 4

Operater stacionarnog postrojenja, regulisani subjekat, operator vazduhoplova ili brodarsko društvo uspostavlja kontrolu podataka putem informacionog sistema kojim obezbjeđuje upravljanje podacima u skladu sa članom 3 ovog pravilnika.

Kontrola podataka obuhvata:

- ocjenu inherentnog rizika i kontrolnog rizika koja se zasniva na pisanim postupcima;
- postupke za kontrolne aktivnosti kojima se smanjuju prepoznati rizici, a koji sadrže najmanje:
- obezbjeđenje kvaliteta podataka mjerne opreme;
- obezbjeđenje kvaliteta podataka sistema informacione tehnologije korišćenog za aktivnosti protoka podataka, uključujući procesnu kontrolu računarske tehnologije;
- raspodjelu dužnosti za sprovođenje aktivnosti protoka podataka i kontrolnih aktivnosti i upravljanje neophodnim stručnim sposobnostima;
- internu kontrolu i validaciju podataka;
- korekcije i korektivne mjere;
- kontrolu procesa povjerenih trećim licima;
- čuvanje evidencije i dokumentacije uključujući upravljanje verzijama dokumenata.

Bliži uslovi u pogledu kontrole podataka dati su u Prilogu 1 ovog pravilnika.

Operater stacionarnog postrojenja, regulisani subjekat, operator vazduhoplova ili brodarsko društvo prati efikasnost sistema kontrole podataka kroz interne provjere i uzimanje u obzir nalaza verifikatora pri verifikaciji godišnjih izvještaja o emisijama.

Ako se utvrdi da je sistem kontrole podataka neefikasan ili nesrazmjeran prepoznatim rizicima, neophodno je unaprijediti sistem kontrole i prema potrebi prilagoditi plan praćenja ili pisane postupke za aktivnosti protoka podataka, procjenu rizika i kontrolne aktivnosti.

Interna kontrola i validacija podataka

Član 5

Interna kontrola i validacija podataka vrši se na osnovu prepoznatih inherentnih rizika i sadrži najmanje:

- provjeru kompletnosti podataka;
- poređenje podataka prikupljenih tokom nekoliko godina;
- poređenje podataka sa vrijednostima iz drugih sistema za prikupljanje podataka, uključujući, gdje je primjenljivo:
- poređenje podataka o kupljenom gorivu ili materijalu sa podacima o potrošenom gorivu ili materijalu u gorivu ili materijalu na zalihama za odgovarajući izvor toka emisija;
- poređenje faktora proračuna koji su utvrđeni analizom, proračunati ili dobijeni od snabdijevača gorivom ili materijalom sa referentnim faktorima utvrđenim na nacionalnom ili međunarodnom nivou za uporediva goriva ili materijale;
- poređenje emisija dobijenih primjenom metodologije zasnovane na mjerenju sa rezultatima potvrđivanja podataka;

- poređenje agregiranih podataka sa sirovim podacima.

Korekcija podataka za koje je odbijena validacija vrši se na način kojim se obezbjeđuje da ne dođe do potcjenjivanja emisija sa efektom staklene bašte.

Procesi povjereni trećim licima

Član 6

Kada je jedna ili više aktivnosti protoka podataka ili kontrolnih aktivnosti povjerena trećem licu, operater stacionarnog postrojenja, regulisani subjekat, operator vazduhoplova ili brodarsko društvo sprovodi provjeru kvaliteta povjerenih aktivnosti protoka podataka ili kontrolnih aktivnosti tako što:

- definiše odgovarajuće uslove vezane za rezultate povjerenih procesa i metode koje se koriste u tim procesima;
- provjerava kvalitet rezultata i korišćenje zahtijevanih metoda;
- osigurava da se povjerene aktivnosti sprovode u skladu sa sa ocjenom inherentnog rizika i kontrolnog rizika

Evidencija podataka

Član 7

Operater stacionarnog postrojenja, regulisani subjekat, operater vazduhoplova ili brodarsko društvo čuva evidenciju svih relevantnih podataka i informacija uključujući i podatke iz Priloga 2 ovog pravilnika.

Dokumentovani i arhivirani podaci treba da omoguće verifikaciju godišnjeg izvještaja o emisijama.

Prijavljeni podaci koji su sadržani u sistemu za elektronsko izvještavanje i upravljanje podacima koje uspostavlja organ uprave mogu se smatrati podacima koje čuva operater stacionarnog postrojenja, regulisani subjekat, operator vazduhoplova ili brodarsko društvo ukoliko im je omogućen pristup tim podacima.

Podaci iz st. 1, 2 i 3 ovog člana dostupni su za primjenu aktivnosti protoka podataka i kontrolnih aktivnosti i na zahtjev se dostavljaju organu uprave i verifikatoru.

Prilozi

Član 8

Prilozi 1 i 2 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Stupanje na snagu

Član 9

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 06113-322/26-345/1

Podgorica, 13. februara 2026. godine

Ministar,

Damjan Ćulafić, s.r.

NAPOMENA IZDAVAČA:

Priloge koji su sastavni dio ovog propisa možete pogledati ovdje.